

Záverečná karta projektu

Názov projektu

Evidenčné číslo projektu

APVV-17-0399

Z monarchie do republiky. Proces tranzície spoločnosti na Slovensku v európskom kontexte (od konca 19. storočia do roku 1945).

Zodpovedný riešiteľ **PhDr. Dušan Kováč, DrSc.**

Príjemca **Historický ústav SAV, v. v. i.**

Názov pracoviska, na ktorom bol projekt riešený

Historický ústav SAV, v. v. i.

Názov a štát zahraničného pracoviska, ktoré spolupracovalo pri riešení

Žiadne.

Udelené patenty/podané patentové prihlášky, vynálezy alebo úžitkové vzory, ktoré sú výsledkami projektu

0

Najvýznamnejšie publikácie (knihy, články, prednášky, správy a pod.) zhrňujúce výsledky projektu – uveďte aj publikácie prijaté do tlače

KOVÁČ, Dušan. – HANULA, Matej. a kol. Z monarchie do republiky. Z demokracie do totality. Spoločnosť na Slovensku od konca 19. storočia do roku 1945. Bratislava: Veda, 2022, 524 s.

DUDEKOVÁ KOVÁČOVÁ Gabriela, HABERLANDOVÁ Katarína, BENKO Juraj (eds.). From Philanthropy to the Welfare State: The Influence of European Social Policies on Architectural Design and Urban Planning in the 19th and 20th Centuries. In: Architecture & Urbanism : Journal of architectural and town-planning Theory / Architektúra & Urbanizmus : Časopis pre teóriu architektúry a urbanizmu, 2022, Vol. 56, No. 2

FERENČUHOVÁ, Bohumila. Bohdan Pavlů. Politická biografia 1883 – 1938. Bratislava: VEDA. 2021, 511 s.

BENKO Juraj – DUDEKOVÁ KOVÁČOVÁ Gabriela (eds.). S ľudom a pre ľud. Cesty k demokracii na Slovensku za monarchie a prvej republiky. Bratislava : Historický ústav SAV – VEDA, vydavateľstvo SAV, 2020. 396 s.

DUDEKOVÁ KOVÁČOVÁ Gabriela. Človek vo vojne. Stratégie prežitia a sociálne dôsledky prvej svetovej vojny na Slovensku. Bratislava : VEDA vydavateľstvo SAV : Historický ústav SAV, 2019. 325 s.

DUDEKOVÁ KOVÁČOVÁ Gabriela (ed.) V supermarkete dejín : podoby moderných dejín a spoločnosti v stredoeurópskom priestore. Bratislava : VEDA, vydavateľstvo SAV : Historický ústav SAV, 2021. 607 s

HANULA Matej (ed.). Dlhá cesta z monarchie do republiky. Zmeny režimov, myslenia a životného štýlu na Slovensku a v strednej Európe od polovice 19. do polovice 20. storočia.

Bratislava : Historický ústav SAV; VEDA, 2021, 464 s.
KŠIŇAN, Michal. Milan Rastislav Štefánik : muž, ktorý sa rozprával s hviezdami. Bratislava, :Vydavateľstvo SLOVART : Historický ústav Slovenskej akadémie vied, 2021, 399 s.
MEŠKOVÁ HRADSKÁ Katarína. Židia v 1. ČSR : politické ambície a sklamaná. Bratislava : Marenčin PT, 2021. 189 s
DUDEKOVÁ KOVÁČOVÁ Gabriela –RÁKOSNÍK Jakub: State, voluntary activities and nationalism in social care for children and youth in the interwar Czechoslovakia. In Historický časopis, 2022, roč. 70, č. 5, s. 915 -948.
SCHVARC Michal – HLAVINKA Ján. Deportácie Židov zo Spiša v septembri 1944. K začiatkom a chronológii druhej vlny deportácií Židov zo Spiša. Historický časopis, 2021, roč. 69, č. 4, s. 677-692.

Uplatnenie výsledkov projektu

Výsledky projektu posúvajú poznanie o vývoji spoločnosti na Slovensku. Uplatnia sa predovšetkým zo strany odborníkov – historikov, ale aj politológov, sociológov kultúrnych antropológov, historikov literatúry a umenia. Odborné publikácie, ale najmä bohatú vedecko-popularizačnú produkciu môžu využiť médiá, publicisti. Výsledky sa využijú aj v edukačnom procese, predovšetkým na vysokých školách.

Súhrn výsledkov riešenia projektu a naplnenia cieľov projektu v slovenskom jazyku (max. 20 riadkov)

Cieľom projektu bolo priniesť nové poznatky k vývoju spoločnosti na Slovensku v období od konca 19. storočia do roku 1945. Tento cieľ sa podarilo riešiteľskému kolektívu splniť. Výsledky potvrdili pôvodnú hypotézu, že pre vývoj spoločnosti sú kľúčové historické medzníky dôležité, ale že spoločenské zmeny neprebiehajú iba v skokoch, ale v zložitom a niekedy kontroverznom procese tranzície. K poznaniu tohto procesu prispela predovšetkým záverečná kolektívna monografia Z monarchie do republiky. Riešiteľský kolektív podrobne preskúmal proces uplatňovania sa bezprávných spoločenských skupín na politickom a spoločenskom živote. Organizovanie sa robotníkov a roľníkov, ktoré začalo v poslednej tretine 19. storočia, dostalo nový impulz zavedením všeobecného volebného práva. Publikované výsledky priniesli nové poznatky aj pri zložitom uplatňovaní sa žien v politike, ekonomike a spoločnosti. Riešitelia projektu sa venovali aj otázke vplyvu rozvoja spoločnosti na vzdelanostnú a kultúrnu úroveň obyvateľstva, na zmeny v spôsobe života, bývaní a spolčovania sa, predovšetkým u mestského obyvateľstva. Výsledky riešenia projektu sa publikovali v 11 monografiách, jednom monotematickom čísle časopisu Architektúra a urbanizmus a vo vyše 80 vedeckých štúdiách. Riešitelia boli aktívni aj na medzinárodných konferenciách a workshopoch a mimoriadne bohatá bola ich vedecko-popularizačná činnosť. Výsledky výskumu projektu dostali možnosť ovplyvniť nielen vedcov v odbore, ale aj pomerne širokú obec záujemcov o históriu

Súhrn výsledkov riešenia projektu a naplnenia cieľov projektu v anglickom jazyku (max. 20 riadkov)

The goal of the project was to bring new knowledge about the development of society in Slovakia in the period from the end of the 19th century to 1945. The research team succeeded in achieving this goal. The outcomes confirmed the original hypothesis that historical milestones are important for the development of society, but that social change does not take place in leaps and bounds, but in a complex and sometimes controversial process of transition. In particular, the final collective monograph From the Monarchy to the Republic contributed to the understanding of this process. The research collective has examined in detail the process of the participation of voiceless social groups in political and social life. The organisation of workers and peasants, which began in the last third of the 19th century, was given a new impetus by the introduction of universal suffrage. Published outcomes have also provided new insights into the complexities of women's participation in politics, economy and society. The project also addressed the question of the impact of social development on the educational and cultural level of the population, on changes in the way of life, living and socialising, especially among urban population. The outcomes of the project have been published in 11 monographs, one monothematic issue of the journal Architecture and Urbanism and in more than 80 scientific studies. The researchers were also active at international conferences and workshops, and their popularization activities

were extremely rich. The results of the project have potential to influence not only scholars in the field, but also a relatively wide community of people interested in history.